

A SZERKESZTŐ ELŐSZAVA

A kötetben Laki László 14 írása kapott helyet a szerző félszáz körüli olyan közlései – kötetek, tanulmányok, előadások – közül, amelyekben a legutolsó magyarországi rendszerváltozás és az országot érő modernizációs kihívások különböző összefüggéseivel-oldalalaival foglalkozott az elmúlt 30 évben végzett kutatásai alapján.

A kötet összeállításának legfontosabb indítékát az időben legutolsó, „A történelemnek nincs fantáziája” című nagyterjedelmű esszé megírása nyújtotta, amelyben Laki László végig követi azt a kérdést, hogy a magyarországi hatalmi elit miként szembesültek az országot érő modernizációs kihívásokkal és kényszerekkel a török kiűzését követő 300 év folyamán. Az írás közvetlen előzményét Gázsó Ferenc családjának az a kérése képezte, hogy Laki László saját írásával egészítse ki Gázsó Ferenc utolsó, halála után megjelent kötetének tervét. Mint kiderült, ennek a hatalmas munkának az anyaga már „készen volt”, az írás rövid idő alatt elkészült, és megjelent Gázsó Ferenc „Iskola, társadalom, rendszerváltás” című kötetében.

A fenti írás olvastán született az a szerkesztői gondolat, hogy önálló kötetbe kelene foglalni Laki László azon írásait, amelyekben – szerteágazó kutatómunkája alapján – az ebben az írásban is feszegetett kérdésekre kereste a válaszokat. A kötetben található válogatás ezt a törekvést kívánja megvalósítani.

A szerző egyik válogatási szempontja volt, hogy a kötetbe kerülő írások minél teljesebb képet nyújtsanak az elmúlt 30 évben általa végzett kutatásokról. Ennek során elkerülte az önálló kötetekben már közölt, nagyobb tudományos ismertségre esélyes írásokat. Fontos további szempont volt a tartalmi ismétlődések lehetőség szerinti elkerülése. Ez vonatkozhatott az egyes kutatások alapvető kérdésfeltevéseinek ismétlődő kifejtésére, kutatási terepek leírására és jellemzésére, ugyanazon adatbázis-elemek ismétlődő alkalmazására a különböző közlésekben. Ezért több, eredetileg utánközlésre tervezett írás végül kimaradt a kötetből. Több olyan írástól is el kellett tekinteni, amelyek gazdag és átfogó elemzést és következtetéseket tartalmaztak, de amelyek mondanivalóját a kötetet záró tanulmány mélyebben, nagyobb történelmi távlatokba helyezve tárgyalja.

A válogatás nem lényegtelen eredménye, hogy a kötetben közölt írások képet nyújtanak Laki László szociológiai kutatásainak módszertani sokszínűségéről is. A munkanélküliség hatásait, a kilábalás útjait firtató, a külföldi munkavállalás, vagy a háztájítás körülményeit stb. feltérképező interjúk, a közép-tiszavidéki kistérségben és a Csíki medencében végzett empirikus felvételek, a szorult helyzetű család

havi étkezési naplója, vagy a különböző statisztikai források használata ugyanakkor világosan jellemzik Laki László következetes kutatói attitűdjét. Mint az olvasó az itt közölt írásokból is meggyőződhet, minden általa vizsgált témában – Gázsó Ferenc munkahelyi körben gyakori megfogalmazását kölcsönvéve – a kutatás „a probléma megértésével kezdődött”, a valódi problémák legmélyebb megismerése és megértése uralta az egész kutatómunkát.

Köszönet illeti a kötet kiadását vállaló szegedi Belvedere Meridionale Kiadót, amely nemcsak hozzájárult a jelen kötet legterjedelmesebb, Gázsó Ferenc szintén általa kiadott kötetében már közölt írása továbbgondolt változatának utánközléséhez, hanem felajánlotta az új kötet kiadói gondozását is. Ez komoly bátorítást adott a kötet összeállításával járó munkához.

Békés Zoltán